

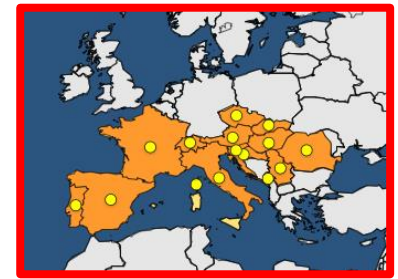
A szőlő aranyszínű sárgaság (*Flavescence doreé*) járvány jelenlegi helyzete Magyarországon, és továbbblépési lehetőségek

Szűcs Csaba igazgató

Nébih Növényvédelmi Igazgatóság

Budapest, 2025.11.18.

A szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazma – *Előzmények*

FD európai előfordulása (forrás EPPO Database)

- Európában **honos károsító, őshonos növényeken**, Európa néhány országában évtizedek óta jelen van szőlőn.
- A növényegészségügyi szabályozás alá tartozó **zárlati károsító: 2019/2072/EU rendelet II. melléklet B rész; Jogszabályi státusz: 7/2001.(I.17.) FVM, 2/A /II d) 6**
- **Szőlőn az 50-es években már Franciaországban felfedezték.**
- A sárgaság betegségek **tüneteinek megfigyelése 1970-es években kezdődött** és 1994-1996-ban már tudatosan keresték a fitoplazmás tüneteket Tolna, Heves, Somogy és Bács megyében.
- **Az előfordulásának felderítése 1997-ben indult 12 megye 40 településén 31 fajtaival** (a Chardonnay látszott minden megyében a legfertőzöttebbnek)
- **Veszélyes betegséggé akkor vált, mikor megjelent szőlőről szőlőre terjesztő vektora, az amerikai szőlőkabóca.**
- Az **amerikai szőlőkabócából az első példányt 2006-ban azonosította a hatóság, ezt követően, 2007-ben országos felderítés indult** → FD és vektora lehetséges előfordulásának meghatározására.
- Az első **FD pozitív** eredményre **2013 augusztusában** került sor egy, a **Zala megyei Kerkateskándon begyűjtött kabóca egyednél és az első szőlőlevél-mintából**, amely a szomszédos **Lenti községben** lévő zártkertből származott.
- Az első fertőzés évében már a nemesítési anyagot érintette az FD → speciális intézkedés a **'Kéknyelű' növényanyag mentesítésére**

A szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazma

- A szőlő egyik legveszélyesebb karantén kórokozója, bejelentési kötelezettség alá tartozik
- **Csak a szőlőn okoz gazdasági kárt!**
- A fertőzés következtében a szőlőtőkék terméshozama 20-50%-kal csökkenhet.
- A tőkék 80-100%-a is megfertőződhet a fitoplazmával, fogékony fajták esetében néhány év leforgása alatt ki is pusztulhatnak.
- A fitoplazma **emberi egészségre semmilyen veszélyt nem jelent.**

Milyen növényeket fertőz?

Az európai szőlő szinte mindegyik fajtája fogékony a **betegségre**, különösen a Chardonnay, valamint a Cabernet sauvignon, a Sauvignon blanc, a Pinot noir és az Olaszrizling. Egyéb szőlő (*Vitis* spp.) fajok is gazdanövényei, az amerikai alanyfajtákat többnyire tünetmentesen fertőzi.

Az erdei iszalag, az éger és a bálványfa, valamint a mogoró és a fűzfafélék is gazdanövényei, melyekből a **terjesztő rovarral átkerülhet a kórokozó a szőlőre**.

Grapevine flavescence dorée **C és D genotípusok** (16SrV-C and 16SrV-D - szekvenciatípusok)

- *D*-t eddig csak Zala és Veszprém vármegyében azonosította a Nébih, az eddigi ismeretek szerint más területeken *C*- fordul elő. A *C* a kevésbé agresszív.
- Iszalagon csak *C* van, a szakirodalom szerint is.
- **16SrV-D** csak *Vitis* fajokon fordul elő (Malembic-Maher et al., 2020)

A Horvátországban terjedő fitoplazma *D* típusú, így feltételezhető onnan érkezett a fertőzés, és tarolta le a Zala vármegyei szőlő területeket.

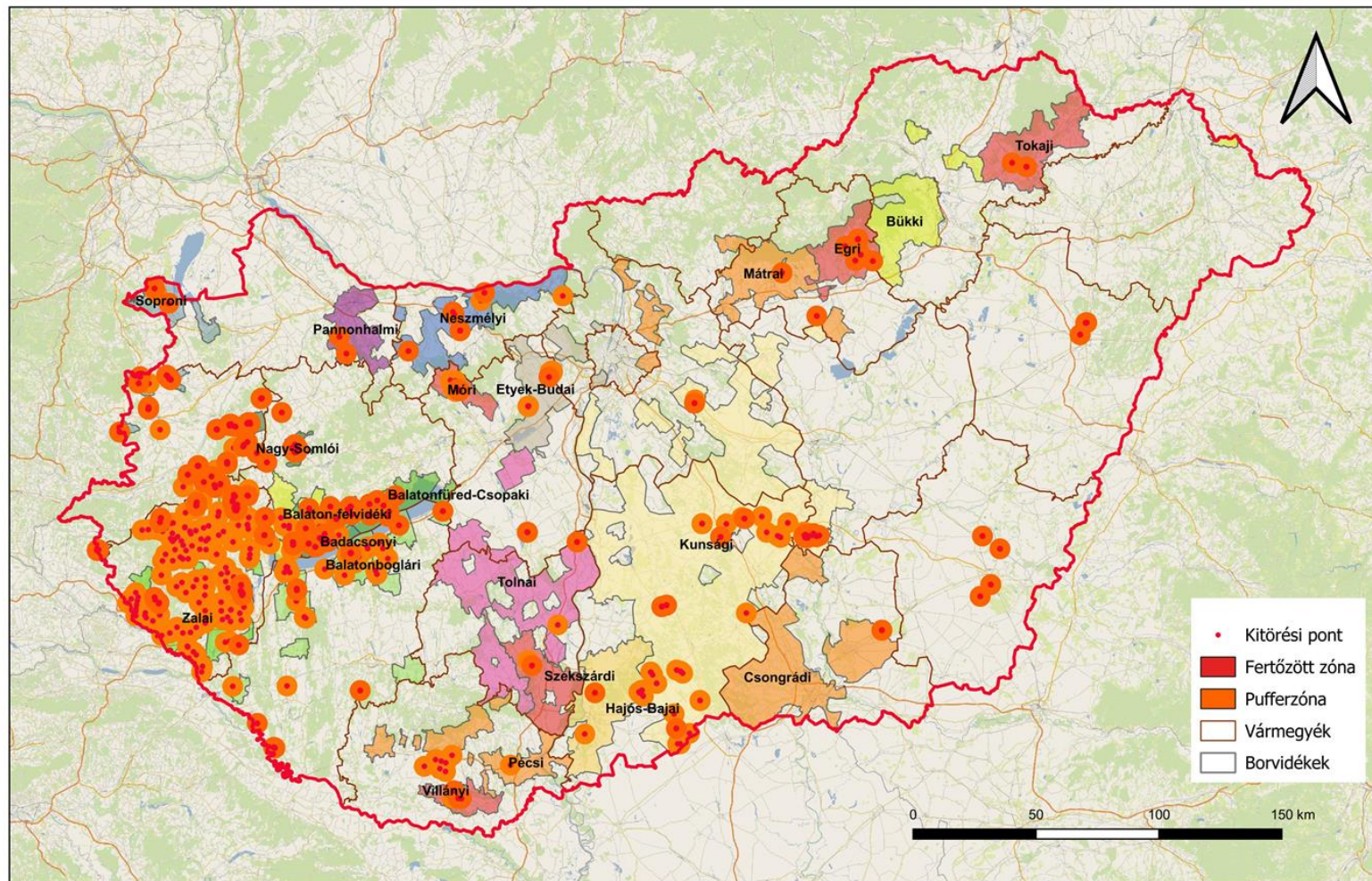

FD fertőzöttségi térkép 2025. évi kitörések

- 22 borvidékből már **21 érintett**
- **19 vármegyéből 17-ben** már igazoltan jelen van

(Nógrád- és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében nincs jelen a laborvizsgálatok alapján)

- a **legsúlyosabb** helyzet továbbra is **Zala vármegyében van**
- Balaton északi és déli részén, azaz Veszprém és Somogy vármegye egyes területein szintén komoly a fertőzöttség.

* A 2025. évi adatok jelenleg feldolgozás alatt állnak, ezért még nem tükrözik az adott év összes fertőzési esetét

Intézkedések fertőzött területeken

A fertőzött területeken hozott intézkedések a fertőzés felszámolására:

- a hatóság elrendeli **minden fertőzött és a jellegzetes szőlő sárgaság tünetet mutató tőke megsemmisítését** a fitoplazmával fertőzöttnek kimutatott tőkék körüli **1 km sugarú területen**,
- **fokozott felderítést** és kötelező védekezési programot ír elő a fenti **1 km sugarú területen és az azt körülvevő 3 km szélességű biztonsági sávban**.
- a vármegyei kormányhivatalok a Nemzeti Készenléti Terv alapján dolgozzák ki az adott fertőzési eset kezelésére a Cselekvési Tervet.

Kommunikáció

- FD-t érintő **kommunikációs stratégia, médiakampány kidolgozása** a Nébih Kockázatkommunikációs Igazgatóságával melynek célja, hogy felhívja a figyelmet a védekezés fontosságára.
- A stratégia részeként az aktuális teendőhöz igazítva **három fő kampányszakaszt** határoztunk meg:
 - május- június, téma: az amerikai szőlőkabóca elleni védekezés
 - július-szeptember, téma: tünetek megjelenése a szőlőn
 - március-április (2026), téma: megelőzés
- A kampány során alkalmazott eszközök:
 - cikkek, sajtóközlemények,
 - DM levelek (augusztus – 1500 önkormányzat; szeptember – 2000 borász),
 - social media tartalmak és hirdetések,
 - kitelepüléshez kötődő aktivitás

Visszaszorító vs. felszámoló intézkedések

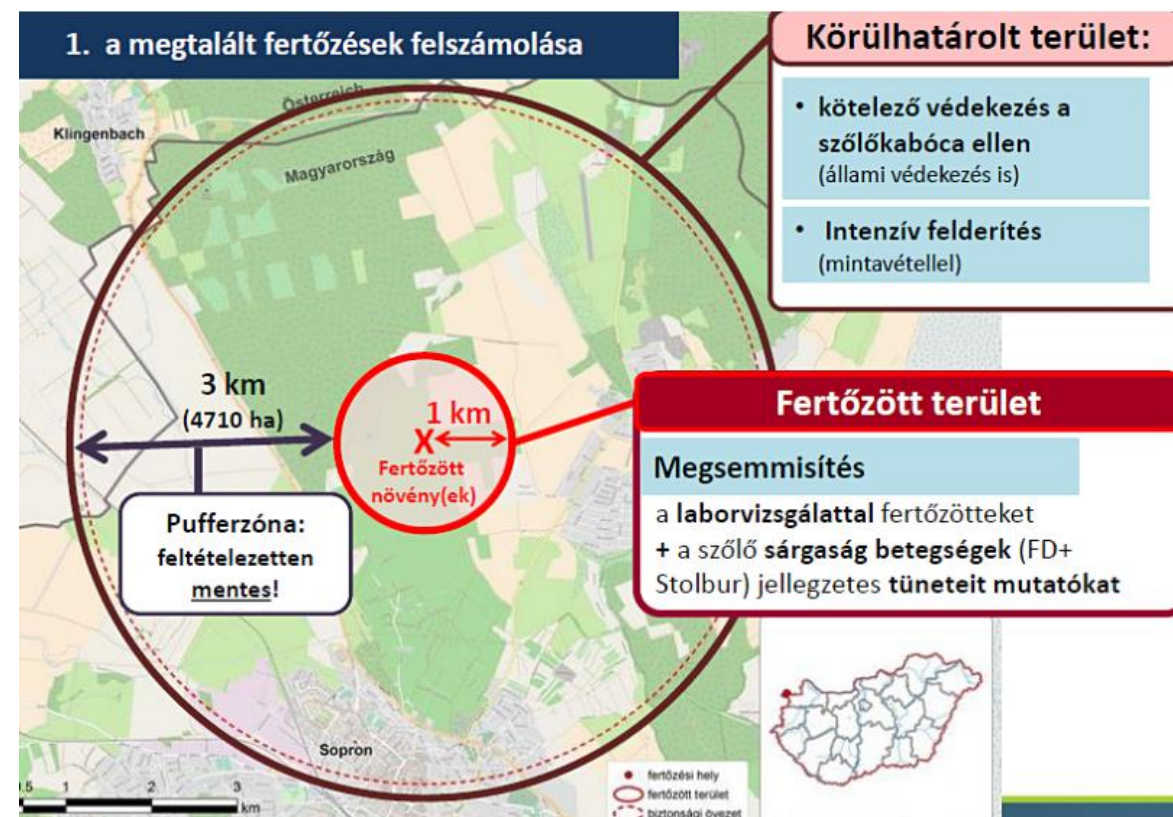

2022 óta van lehetőség visszaszorító intézkedések alkalmazására (2022/1630/EU) a felszámoló intézkedések helyett.

Visszaszorító intézkedéseket tesz pl. Horvátország és Szlovénia.

Magyarország a károsító felszámolására törekszik!

Sopron, János-telep
FD intézkedési terület

Kommunikáció

Eredmények

Főbb adatok

- Publikált cikkek: 15 db, ezek olvasottsága a Nébih weboldalon: 20.260 megtekintés
- Tematikus aloldal (indítás: 2025. július) megtekintések száma: 15.620
- Sajtómegkeresések száma: 32
írásbeli: 16; szóbeli: 18
- Sajtómegjelenések száma: 940
nyomtatott: 155; rádió- és TV: 68; online: 717
- social media tartalmak száma: 13, ezek elérése összesen: 115.670
- **Oktatóvideó** készítése szemlecsoporthoz
- **FD anyagok aktualizálása**
- Részvétel az **OMÉK**-on

Tájékoztatók, útmutatók, kiadványok

- **Tematikus aloldalak létrehozása:**

Amerikai szőlőkabóca:

<https://portal.nebih.gov.hu/amerikai-szolokaboca>

<https://karositomonitoring.nebih.gov.hu/>

Agrárminiszter 2025.10.21-ei közleménye

<https://portal.nebih.gov.hu/fd-telepulesek>

- **Közlemények** az aktuális FD-helyzetről és a szükséghelyzeti engedélyek kiadásáról
- Felkerült a Nébih oldalára a védekezésben alkalmazható **növényvédőszerek listája**

7.2.1. BEN KABÓCAFAJOK ELLEN ENGEDÉLYEZETT ROVARÖLŐ SZEREK

2025. augusztus 22.

(Forrás: Növényvédő szerek adatbázisa, Nébih)

KÉSZÍTMÉNY	HATÓANYAG	FORGALMI KATE GÓRIA	LEGKISEBB KISZERELÉS	A LEGKISEBB KISZERELÉSSSEL LEKEZELHETŐ TERÜLET	A KEZELÉSEK MAXIMÁLIS SZÁMA EGY TENYÉSZÍDŐ SZAKBAN	ALKALMASSÁG A LÁRVÁK ÉS/VAGY AZ IMÁGÓK ELLENI VÉDEKEZÉSRE
Axiendo 2,5 WG	lambda-cihalotrin	III.	5 g	100 m ²	2	1-2-3
Decis	deltametrin	III.	5×3 ml 50 ml	5×200 m ² 3333 m ²	2	1-2-3
Decis Forte	deltametrin	I.	1 l	13 ha	2	1-2-3
Decis Mega	deltametrin	II.	100 ml 1 l	666 m ²	3	1-2-3
Deltam System	flupiradifuron	II. III.	>500 ml ≤500 ml (4; 5; 6; 8; 10; 12; 50; 75; 100; 125; 250; 300; 500 ml)	0,2 ha 10 m ²	1	1-2
Detector	deltametrin	I.	1 l	13 ha	2	1-2-3
Dripp Extra <i>ökológiai termesztésben is felhasználható</i>	napraforgó olaj + lecitin	III.	0,1 l	33 m ²	3	0
Exirel	ciántraniliprol	I.	20 ml	220 m ²	2	1-2
Full 5 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3
Gazelle 20 SG *	acetamiprid	I. II. II.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1
Gravity <i>ökológiai termesztésben is felhasználható</i>	napraforgó olaj + lecitin	III.	0,1 l	33 m ²		0

Szükséghelyzeti engedélyek az amerikai szőlőkabóca ellen

Az engedélyezett növényvédő szerek mellett 2025 nyarán 2 készítmény, a **Pyregard** és **NeemAzal-TS** kapott szükséghelyzeti engedélyt, melyekkel tovább bővült a vektor ellen felhasználható növényvédő szerek száma.

Szüret utáni kijuttatására kapott szükséghelyzeti engedélyt a **Karate Zeon 5 CS** és a **Klartan 24 EW** rovarölő szerek. Felhasználhatók szüret utáni kijuttatására, szőlőben országosan, gazdaságokban és házikertekben egyaránt.

Nébih Növényvédő szerek adatbázisa

<https://novenyvedoszer.nebih.gov.hu/Engedelykereso/kereso>

Két rovarölő szer kapott szükséghelyzeti engedélyt amerikai szőlőkabóca ellen

2025. július 23, szerda

Szükséghelyzeti engedélyt adott a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) a NeemAzal-TS és a Pyregard készítményekre, hogy több készítmény álljon az ökotermesztők rendelkezésére a szőlő aranyszínű sárgaság betegség (Grapevine flavescence dorée, FD) elleni védekezésben. A két készítmény szőlőkultúrában ökológiai és konvencionális termesztésben egyaránt felhasználható az amerikai szőlőkabóca ellen.

Átfogó védekezési program

Átfogó védekezési program

A Nébih **állami védekezést** és annak keretében az alábbi **növényegészségügyi intézkedéseket** rendelte el:

1. **növényvédőszeres kezelés légi permetezéssel**, kizárólag merevszárnyú repülőgéppel vagy helikopterrel történő kijuttatással
2. **növényegészségügyi felderítés:** drón

KÖZLEMÉNY közigazgatási hatósági eljárásban hozott döntésről:
állami védekezés elrendelése

2025. október 2, csütörtök

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban Ákr.) 89. § (1) bekezdése alapján, az Ákr. 89. § (1) bekezdés a)-b) pontjában és (3) bekezdésében foglaltak szerint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal közhírré tétel útján közli az alábbi döntést:

- **Ügyszám:** 8360/87896-1/2025
- **Ügy tárgya:** Állami védekezés elrendelése

Döntés rendelkező része:

„A szőlő aranyszínű sárgaság (grapevine flavescence dorée) betegséget okozó grapevine flavescence dorée phytoplasma (a továbbiakban: FD) zárlati károsító elterjedésének és felszaporodásának megakadályozása, kártételének csökkentése, felszámolása érdekében a hatóság **állami védekezést és annak keretében az alábbi növény-egészségügyi intézkedéseket rendeli el:**

FD légi védekezés

Alkalmazott készítmény: Klartan 24 EW

Dózis: 0,2-0,3 l/ha

Elsodródás csökkentő segédanyag: DropMax 0,1% (koncentráció a permetlében)

Általános keresés:

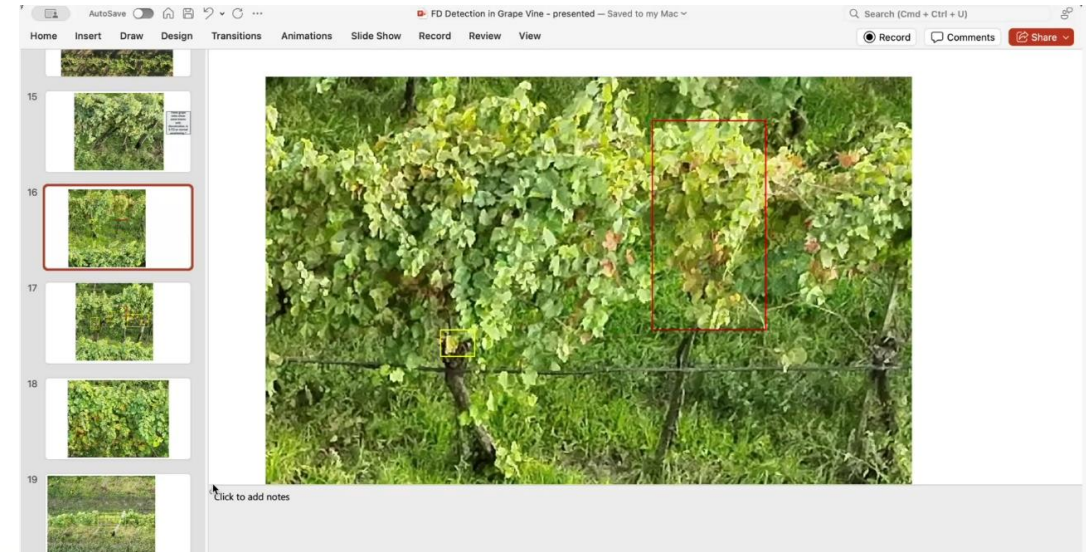
VISSZA

Település	Hrsz.	Kijuttatás kezdete	Vármegye	Védekezés állapota
Település	Hrsz.	Kijuttatás kezdete	Vármegye	Védekezés állapota
Balatonboglár	0120/2-5,8-15	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult
Balatonboglár	012/14-29,89-91,93-95,139	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult
Balatonboglár	0120/2-5,8-15	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult
Balatonboglár	0125/9-12,15-28	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult
Balatonboglár	0128/2,6-20,23-25,28,29	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult
Balatonboglár	0120/2-5,8-15	2025.10.08.-11.	Somogy	megvalósult

Átfogó védekezési program

Drónos felderítés

- 2025. október 9-én indult
- 7296 ha szőlő terület lerepülése
- 810.283 db fényképfelvétel készült
- AI tanítása FD tünetfotókkal

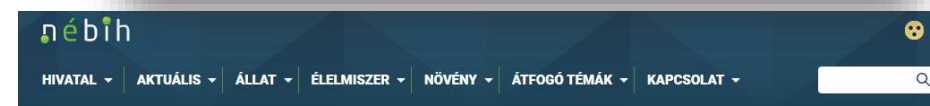

Szemleccsoportok

- Országosan több mint 200 szemleccsoport végezte a felderítéseket (HNT tájékoztatása szerint 8691 ha, 1700 fő)
 - Nébih szakmai támogatás a védekezés eredményes megvalósításához
 - Jelölőfestékek beszerzése
 - Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (HNT) csoportok megszervezése
 - Vármegyei kormányhivatalok növényvédelmi felügyelőinek közreműködésével és irányításával

Szemleccsoportok elméleti oktatásához **készült egy videós oktatási anyag**, amely a terepi munkát, a kórokozó beazonosítását segíti.

<https://portal.nebih.gov.hu/fd-oktatas>

Szemleccsoportok elméleti oktatása

Tudnivalók az arany színű sárgaság betegséget okozó fitoplazmáról és terjesztő vektoráról
Elhanyagolt ültetvények

Az **elhanyagolt szőlőültetvények** potenciális fertőzési forrást jelenthetnek. Elengedhetetlen a szőlő- és borkészítők tudatos és aktív közreműködése

- a tünetek megjelenésének folyamatos figyelésében,
- a kabócák elleni növényvédő szeres védekezésben és
- az elhanyagolt ültetvények felszámolásában.

Megtekinthető itt: YouTube

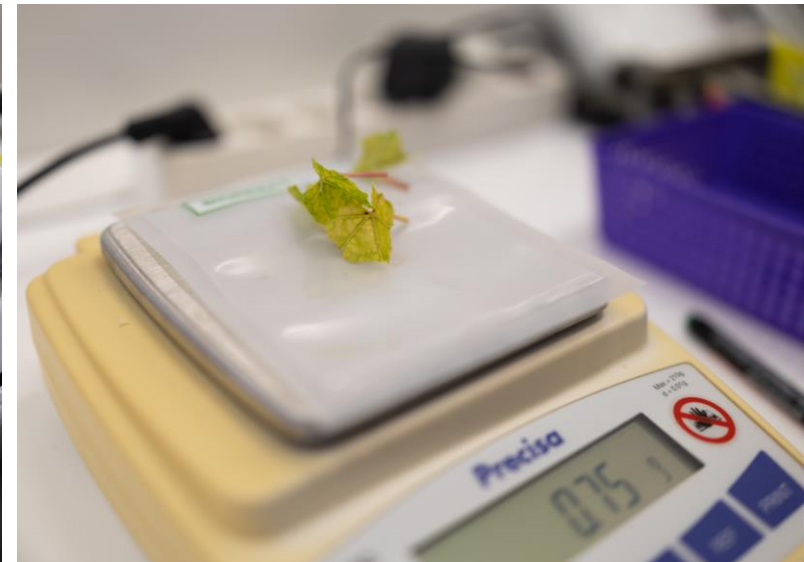
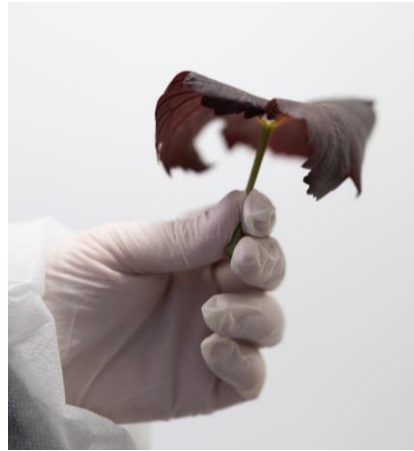
Intenzív felderítés

Intenzív felderítés

Előszűrés céljából kihelyezett **Nébih mobil laborautó** helyszíni méréseket végzett.

FD beazonosítása kizárólag molekuláris diagnosztikai módszerrel.

Célja: a betegség megerősítése és a szükséges növényegészségügyi intézkedések mielőbbi elrendelése.

A környező országok FD helyzete

Külföldi FD fertőzési esetek

Szlovénia

Hasonló a helyzet, mint Magyarországon.

Az **FD-t először 2005-ben mutatták ki** szőlő mintából. **Komoly kutatásokat végeznek a fitoplazma variánsait** illetően, ehhez géntérképezést használnak.

Az **amerikai szőlőkabóca nyugat Szlovéniában már 1983 óta jelen van**, az ország keleti részén azonban csak 2003 után jelent meg. **2011 óta van kötelező védekezés ellene**, a populációja 2019 óta (a neonikotinoidok betiltása óta) emelkedik.

A betegség legkomolyabban az ország Észak-Keleti részét sújtja, nevezetesen Štajerska és Prekmurje régiót, de terjed Dél-Kelet felé a pufferzónában. Egyes esetekben a fertőzés az oltványok 50%-át is érintette.

2023 és 2025 között államilag támogatták a szőlészeket, de ez csak erre az időszakra szólt.

Idén náluk is robbanásszerűen megnőtt a fertőzött tőkék száma, hiába az oktatás, tájékoztatás és anyagi támogatás. Tavaly komoly rádiókampányt hoztak létre.

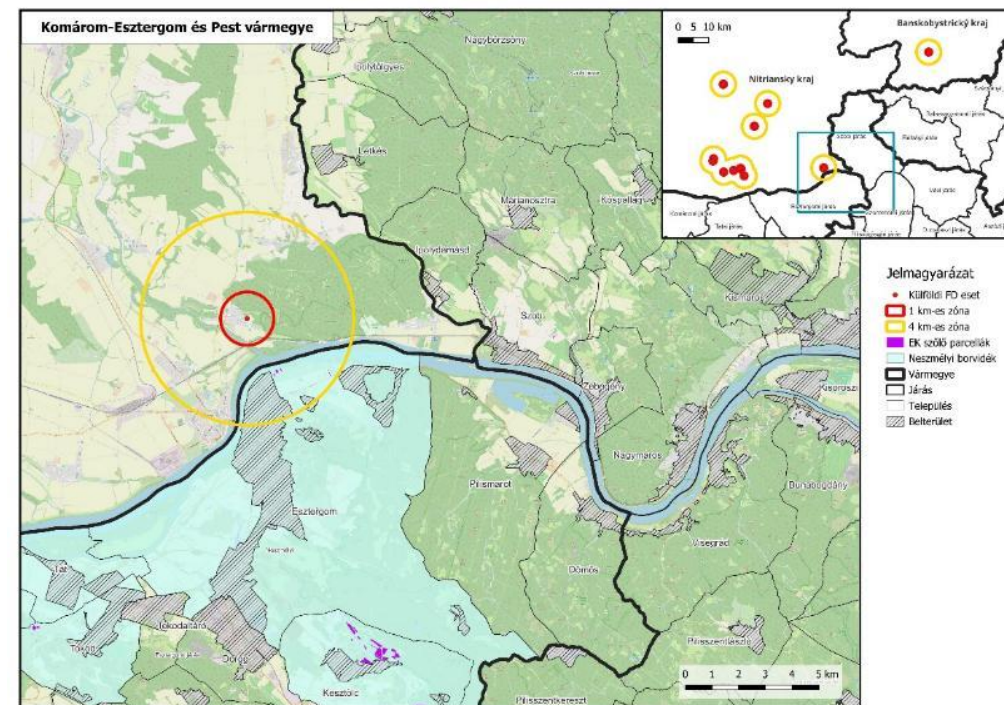
Külföldi FD fertőzési esetek

Szlovákia

Nyitra (8 település) és Nagyszombat (1 település) kerületben – *Flavescence dorée* előfordulást jelentettek.

Szlovákia által megküldött részletes adatok (Outbreak jelentés, GPS pont) feldolgozása alapján a 16 FD fertőzött pont közül **1 pont (Garamkövesd) pufferzónája (3 km) érinti Komárom-Esztergom vármegyét.**

A szlovák fertőzöttségi esetekről tájékoztattuk a fertőzöttségi pontokkal határos vármegyei KH NTO-t (Komárom-Esztergom, Nógrád vármegye).

Külföldi FD fertőzési esetek

Horvátország

Az ország kontinentális részén elterjedt a betegség minden jelentős szőlőterületen, leginkább Osijek-Baranja megyétől Istria megyéig az ország nyugati-, és Međimurje megyében az ország északi részén.

Jelenleg csak a tengerparti részeken (Zadartól – Dubrovnikig) nem találkoztak még az FD-vel.

Idén megerősítették az FD jelentős terjedését Horvátország kontinentális részének új, nem fertőzött területein is.

Az alábbi okokat látják felelősnek: növekvő biogazdaságok száma (ahol nincs rovarírtás), amerikai szőlőkabóca jelenléte nagy populációkban, alternatív vektorok felszaporodása, alternatív gazdanövények jelenléte, 4 extrém kánikula-hullám.

Külföldi FD fertőzési esetek

Ausztria

A *S. titanus*-t 2024-ben 108 megfigyelőhelyen vizsgálták Ausztriában.

A **szőlőkabóca elleni kötelező védekezést** Stájerországban 2024-ben sikeresen végrehajtották, és ez a *S. titanus* egyértelmű csökkenéséhez vezetett, különösen a fókuszszónákban.

A *S. titanus* egyedszáma nőtt Burgenlandban, különösen a Fertő-tótól keletre.

Alsó-Ausztriában a *S. titanus* egyedszáma nőtt, különösen Kelet-Carnuntumban és Észak-Kelet Weinviertelben 2024-ben a *S. titanus* tovább terjedt, és **Bécsben mutatták ki először.**

Idén sok új helyen jelent meg a fertőzés (Dél- és Közép-Burgenland).

Probléma a késői diagnosztizálás (mire megjelennek a vizuális tünetek és a labor megerősíti), a kései felszámolás, a vektor nagylétszámú jelenléte és a D-típusú FD fitoplazma megjelenése a területen.

Lehetőséget látnak a helyszíni gyorsesztekre a LAMP-tesztes (Loop-mediated isothermal Amplification) **diagnosztizálásban.**

Külföldi FD fertőzési esetek

Olaszország

A **betegségről** szóló első jelentés **Olaszországban az 1970-es évek** elejére nyúlik vissza Lombardiában (Észak-Olaszország), majd néhány évvel később az **S. titanus** első jelentése következett, szintén ugyanebben a régióban.

Az **1990-es évek és a 2000-es évek eleje között súlyos járványokat** és károkat okozott a szőlőültetvényekben Észak-Olaszország számos régiójában.

Olaszország-szerte pedig **2000-től kezdődően köszönhetően a betegség járványszerű lassulási szakaszba lépett.**

2018-2019 óta a helyzet ismét megváltozott, a betegség fokozatos újbóli megjelenése figyelhető meg még a régóta érintett területeken is, a kötelező növény-egészségügyi intézkedések végrehajtása ellenére.

3 fő ok:

- klímaváltozás,
- több növényvédőszer hatóanyagok betiltása/visszavonása,
- a felhagyott és elhanyagolt szőlőterületek

Kérdés: A FD fitoplazma zárlati károsító státusza miatt nagyon nehéz bármiféle vizsgálatot csinálni, ha jól értem, elvileg még egy növénymintát sem lenne szabad engedély nélkül elvinni és letesztelni a laborban. Nem lehet ezzel valamit csinálni, egy olyan őshonos károsító esetén, ami az egész országban jelen van?

Válasz: a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001 (I.17.) FVM rendelet 16. § szerint

*„16. § (1) **Kísérleti vagy tudományos célú tevékenység**, illetve fajtaszelekciós munka (a továbbiakban: kutatás) céljára az 1–6. számú mellékletben meghatározott tilalmazott károsítónak, vizsgálatköteles árunak, továbbá egyéb, Magyarországon nem honos életképes növényi károsító bármely fejlődési alakjának, tenyészetének Magyarországra való behozatalát vagy belföldi szállítását, fuvarozását, illetve **felhasználását kérelemre a járási hivatal engedélyezheti, amennyiben a 8. számú mellékletben meghatározott általános feltételek fennállnak.** Indokolt esetben a járási hivatal kiegészítő feltételeket határozhat meg. A feltételek megváltozása az engedély visszavonásával jár.*

(2) Az engedély iránti kérelemnek tartalmaznia kell: (...)”

A növénykárosítókkal szembeni védekező intézkedésekről szóló, a tagállamok számára hatósági vizsgálatok, tudományos vagy oktatási célok, kísérletek, fajtaszelekció vagy nemesítés tekintetében ideiglenes eltéréseket engedélyező (EU) 2016/2031 európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről szóló **BIZOTTSÁG (EU) 2019/829 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE**

Szakmai összefogás

- Az FD elleni védekezés közös érdek. A szükséges intézkedések hatékony végrehajtása érdekében az Agrárminisztérium és a Nébih igazgatóságai (NI, ÉLI, MGEI, KKI) mellett számos szakterület bevonásra és tájékoztatásra került.
- **Szakmai szervezetek és területi közigazgatási szereplők** (polgármester, jegyző) értesítése.
- **Együttműködés:**

Szakmai, érdekképviselői szervezetek, intézmények:

- Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK)
- Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (HNT)
- AlphaVet Zrt. (Proofminder)
- Szőlő Fitoplazma Munkacsoport
- Növényvédelmi Szövetség (NSZ)
- Magyar Államkincstár (MÁK)

Köszönöm a figyelmet!

NEMZETI
ÉLELMISZERLÁNC-
BIZTONSÁGI
HIVATAL